

נציבות תלונות הציבור על שופטים

לשכת הנציב אורי שהם
שופט בית המשפט העליון (בדימוס)

ה' ניסן, תש"פ
30 מרץ, 2020
מספרנו: 188/20/עליון

תמצית החלטה

על טענת שוא כי פסק דין של בית המשפט העליון נכתב טרם שמיעת כל הצדדים

תקציר: נדחתה תלונה שהוגשה על בית המשפט העליון בה נטען, כי פסק דין שניתן בעתירה לבג"ץ, נכתב טרם שמיעת כל הצדדים. ברור התלונה העלה, כי טיעונים מפורטים בעתירה הוגשו בכתב ואף נשמעו בעל פה בדיון שארך שלוש שעות אשר התקיים בפני בית המשפט. מתום הדיון שקדו שופטי ההרכב על כתיבת פסק הדין בשים לב לדחיפות הנושא ומורכבותו. עם זאת, למחרת היום, סבר ההרכב, כי ראוי לבקש את התייחסות המשיב 1 לעתירה לאפשרות מסויימת שקבלתה עשויה לייתר מתן פסק דין בתיק. לאחר שהמשיב 1 דחה את הצעת בית המשפט, שולבה תגובתו בפסק הדין והוא שוחרר לפרסום. הנציב קבע, כי לא הייתה כל מניעה להכין את טיוטת פסק הדין, שהיה בשל לכתיבה, עוד טרם שניתנה תשובתו של המשיב 1 להצעה שהופנתה אליו מטעם ההרכב אשר דן בתיק, וזאת לאחר שנשמעו בהרחבה טיעוני הצדדים להליך, בכתב ובעל פה.

1. בתלונתה טוענת המתלוננת, כי פסק דינו של בית המשפט העליון בעתירות שהוגשו לבג"ץ נכתב "טרם שמיעת כל הצדדים ועוד בתיק כה רגיש".
2. המתלוננת מציינת, כי בית המשפט הורה למשיב 1 (יו"ר הכנסת), להגיב לעתירות וכי הוא שלח תגובה "מנומקת ומוסדרת" אך לאחר 41 דקות הודיע בית המשפט העליון, כי תינתן החלטה בעתירות "תוך דקות ספורות" ופסק הדין ניתן 20 דקות לאחר מכן.
3. המתלוננת מוסיפה וטוענת, כי אין כל ספק בעיניה "ששופטים אינם מלאכים" ולכן ברי כי פסק הדין "נכתב מראש כטיוטה", וסימוכין לכך היא מוצאת בעובדה ש"ניתן לראות שאין בו כמעט התייחסות לדברי (המשיב 1)".
4. המתלוננת מטעימה, כי הנציבות כבר קבעה בעבר, כי ב"הכנת טיוטה מלאה ומפורטת של פסק הדין טרם שהושלם ההליך המשפטי יש טעם לפגם". היא מפנה, בהקשר זה, לדברים דומים שכתב הנציב הקודם, השופט (בדימוס) א' ריבלין, בשנת 2016, באחת התלונות שהוגשו לנציבות.

5. בתגובתה לתלונה ציינה נשיאת בית המשפט העליון, כי טענת המתלוננת, לפיה פסק הדין נכתב טרם שמיעת הצדדים, הינה טענה חסרת בסיס.
6. הדיון בעתירות נשוא התלונה התקיים במשך למעלה משלוש שעות, "וזאת לאחר שעמדות הצדדים הוגשו לבית המשפט בכתב וכן לאחר שניתנה הסכמת המשיבים לדון בעתירות כאילו הוצא בהן צו על תנאי". ועוד נמסר, כי "הדיון בעתירות הסתיים בשעות הערב של יום ... ובאותו שלב היו בפני בית המשפט מכלול טענות הצדדים בכתב ובעל-פה לרבות טענותיו של ... המשיב 1 בעתירות, שהובאו בכתב ובעל-פה באמצעות היעוץ המשפטי של ...". לפיכך, כך הבהירה הנשיאה, "ניתן היה לכתוב את פסק הדין בעתירות".
7. עוד מציינת הנשיאה, כי מתום הדיון שקדו שופטי ההרכב על כתיבת פסק הדין בשים לב לדחיפות הנושא ומורכבותו.
8. במהלך יום המחרת החליט הרכב השופטים, "כי טרם שיינתן פסק הדין מן הראוי לקבל את עמדת (המשיב 1) לאפשרות" מסויימת. הפנייה נועדה, לדברי הנשיאה, "על מנת ליתר את הצורך במתן פסק הדין". הנשיאה הוסיפה עוד, כי "משהודיע (המשיב 1) בשעות הערב של יום ..., כי (אינו מאמץ את האפשרות שהעלה בית המשפט), החליט הרכב השופטים ליתן את פסק הדין ללא דיחוי".
9. הנשיאה מוסיפה עוד, כי המתלוננת מפנה להחלטות הנציב בעניין הכנת טיוטה מלאה ומפורטת של פסק דין (ראו לעניין זה גם ע"א 3391/19 קלימי נ' גיל (21.7.19)), אך אין הנדון דומה לראיה.
10. במקרה דנן, כך הטעימה הנשיאה, "כתיבת פסק הדין נעשתה רק לאחר שהיו בפני בית המשפט העליון מכלול טענות הצדדים בכתב ובעל-פה. עמדתו של (המשיב 1) התבקשה ביום ... אך ורק ביחס להצעה שהועלתה בפניו על ידי בית המשפט העליון בניסיון ליתר, כאמור, את הצורך במתן פסק הדין". הנשיאה ציינה עוד בתגובתה, כי "לאחר שנתקבלה התשובה הדוחה את ההצעה שולב האמור בה (בפסק הדין) ובאותו שלב לא היתה כל מניעה ליתן את פסק הדין".
11. בהחלטתו בתלונה הפנה הנציב לתמצית החלטה מיום 20.6.19 "על שחרור בשגגה של טיוטת פסק דין למערכת נט-המשפט טרם שהוגשו סיכומי הצדדים, ומה בין טיוטה ובין שימור זכרוננו של בית המשפט מן הדיון שבפניו", בה כתב כך:

”בהכנת טיוטה מלאה ומפורטת של פסק דין, טרם שהושלם ההליך המשפטי, יש טעם רב לפגם. בתמצית החלטה 604/16 מיום 26.12.16 **‘על הפסול שבהכנת החלטה שלמה מן המוכן טרם שנשמעו טענות הצדדים’** קבע הנציב לשעבר, השופט (בדימוס) א’ ריבלין, כי אין להשלים עם כתיבתה של החלטה, טרם שנשמעו כל טענות הצדדים. התנהלות כזאת, כך כתב, עשויה לפגוע במערכת המשפט וליצור תחושה של מה שמכונה ‘משחק מכור’, שבמסגרתו אין עוד טעם בהשמעת טיעונים, שהרי עמדת השופט כבר התגבשה מראש”.

12. אלא, שבמקרה שלפנינו מצב הדברים היה שונה בתכלית, כמוסבר על ידי הנשיאה בתגובתה לתלונה. לטעמו של הנציב, לא הייתה כל מניעה להכין את טיוטת פסק הדין, שהיה בשל לכתיבה, עוד טרם שניתנה תשובתו של המשיב 1 להצעה שהופנתה אליו מטעם ההרכב אשר דן בתיק, וזאת לאחר שנשמעו בהרחבה טיעוני הצדדים להליך, בכתב ובעל פה.

13. משהאמור בתגובתה המפורטת של הנשיאה מקובל היה על הנציב במלואו, נדחתה התלונה, לאחר שלא נמצא לה בסיס כלשהו.

אורי שהם
נציב תלונות הציבור על שופטים